

UDK:343.326
Bibliid 1451-3188, 9 (2010)
Год IX, бр. 31–32, стр. 116–123
Изворни научни рад

др Душко ДИМИТРИЈЕВИЋ¹

УРЕДБА САВЕТА 2580/2001 О ПОСЕБНИМ РЕСТРИКТИВНИМ МЕРАМА ПРОТИВ ОДРЕЂЕНИХ ЛИЦА И ТЕЛА У БОРБИ ПРОТИВ ТЕРОРИЗМА

ABSTRACT

The present article basically deals with certain legal aspects concerning the application Council Regulation (EC) No 2580/2001 of 27 December 2001 on specific restrictive measures directed against certain persons and entities with a view to combating terrorism. This Regulation supplements the juridical processes relating to terrorist organisations in the European Union and in third countries. It does not cover up the persons, groups and entities sheltered by the United Nations Security Council Resolutions 1267(1999) and 1390(2002) that are included in the Regulation (EC) No 881/2002 which imposes certain specific restrictive measures directed against certain persons and entities associated with Osama bin Laden, the Al-Qaeda network and the Taliban, and repealing the Council Regulation (EC) No 467/2001 prohibiting the exports of certain goods and services to Afghanistan, strengthening the flight ban and extending the freeze of funds and other financial resources in respect of the Taliban of Afghanistan.²

Key words: Restrictive measures against financing of terrorism, Council, European Union.

I) СВРХА

На ванредном састанку од 21. септембра 2001. године, Европски савет се изјаснио да тероризам представља стварни изазов за Европу и свет и да

¹ Институт за међународну политику и привреду, Београд.

² “Regulation (EC) No 881/2002 of 27 May 2002 imposing certain specific restrictive measures directed against certain persons and entities associated with Usama bin Laden,

Европска унија мора дати приоритет борби против тероризма. Следствено изнетом, Европски савет је позвао Комисију да донесе потребне мере ради спречавања било које форме финансирања терористичких аката. У резолуцији број 1373 од 28. септембра 2001. године, Савет безбедности Уједињених нација закључио је да све државе морају замрзнути финансијска средства и фондове, као и друге економске изворе лица која су починила или која су имала намеру да почине неки од терористичких аката. Акције које су уследиле на нивоу Европске уније биле су потребне ради спровођења Заједничке спољне и безбедносне политике (*Common Foreign and Security Policy — CFSP*) чији су тактички наступи одређени у документу: „Заједничке позиције 2001/931/CFSP”.³ Из заједничких настојања потекла је и Уредба којом се регулише увођење посебних рестриктивних мера у циљу предупређења вршења терористичких аката на територији Европске уније и територији трећих држава.

II) МЕРЕ ЕУ

„Уредба Савета 2580/2001 од 27. децембра 2001. године о посебним рестриктивним мерама против одређених лица и тела у борби против тероризма” (*Council Regulation (EC) No 2580/2001 of 27 December 2001 on specific restrictive measures directed against certain persons and entities with a view to combating terrorism*).

III) САДРЖАЈ

Дефинисање основних појмова

а) „Фондови, друга финансијска средства и економски извори” (*funds, other financial assets and economic resources*), означавају средства сваке

the Al-Qaida network and the Taliban, and repealing Council Regulation (EC) No 467/2001 prohibiting the export of certain goods and services to Afghanistan, strengthening the flight ban and extending the freeze of funds and other financial resources in respect of the Taliban of Afghanistan”, *Official Journal of the European Communities* L 139/9, 29.05.2005.

³ Предметна Уредба полази од одредби Уговора о оснивању Европске заједнице, посебно од одредби из члана 60, 301. и 308. Такође, Уредба узима у обзир и Заједничку позицију 2001/931/CFSP о примени посебних мера у борби против тероризма коју је Савет усвојио 27. децембра 2001. године, као и . предлог Комисије и мишљење Европског парламента. Видети: “Opinion delivered on 13 December 2001” (not yet published in the *Official Journal*).

врсте, материјална и нематеријална, покретна и непокретна, без обзира на начин стицања – правне документе или инструменте, без обзира на форму, укључујући електронске, дигиталне и друге инструменте плаћања, као и друга средства попут банкарских кредита, путничких чекова, налога за плаћање, акција, обвезница, гаранција, меница, акредитива и др.

б) „Замрзавање фондова и других финансијских средстава и економских извора” (*freezing of funds, other financial assets and economic resources*), означава спречавање сваког преноса, померања, измена у употреби и руковању фондовима који би довели до промене износа, обима, локације, власништва, поседовања, карактера, дестинације или друге промене које би омогућиле употребу тих фондова, укључујући и управљање портфолиом.

в) „Финансијска служба” (*financial services*), означава службу финансијске природе, укључујући услуге осигурања, услуге повезане са осигурањем, као и банкарске и друге финансијске услуге које искључују осигурање.

г) „Осигурање и услуге повезане са осигурањем” (*insurance and insurance-related services*), означавају директно осигурање и коосигурање, животно осигурање, остале врсте осигурања, реосигурање и ретроцесију, посредно осигурање попут агенцијских и брокерских услуга, потом услуге сличне са осигурањем као што су консултантске услуге, актуарство, процене ризика и услуге поводом реализације потражних захтева.

д) „Банкарске и друге финансијске услуге” (*banking and other financial services*), означавају прихватање депозита и исплативих фондова, давање позајмица свих врста укључујући потрошачке кредите, хипотекарне кредите, факторинг послове и финансирање комерцијалних ризика, финансијски лизинг, потом сва новчана плаћања укључујући плаћања кредитним картицама, путничким чековима и банкарским меницама, гаранције и потраживања, трговину за свој рачун или за рачун клијента, без обзира да ли је реч о тржишном пословању (трговину тржишним инструментима укључујући чекове, рачуне, сертификате о депозитима, страну валуту, финансијске деривате попут фјучерса и опција, провизије и инструменате о каматној стопи, финансијске производе попут свопова и форварда, преносива средстава обезбеђења, неогијабилне хартије од вредности и финансијска средства укључујући и златне полуге).

ђ) „Учешће у издавању средстава обезбеђења, укључујући обављање услуга осигурања или агенцијских послова који обухватају новчана мешетарења (*money brokering*), управљање новчаним средствима и

портфолиом, свим врстама заједничког инвестирања, управљање пензијским фондовима, сефовима, депозитима и залогома, клирингом, дериватима и другим негоцијабилним хартијама од вредности, управљање финансијским информацијама, документацијом, саветничким и другим сличним финансијским услугама укључујући кредитне, инвестиционе, портфолио анализе и консултантске услуге у области корпоративног управљања и реструктурирања.

е) „Терористички акт” (*terrorist act*), дефинисан је чланом 1. став 3. Заједничке позције 2001/931/CFSP.⁴

ж) „Поседовање правног лица, групе или тела” (*owning a legal person, group or entity*), означава власништво над половином или више од половине имовинских права на правном лицу, групи или телу.

з) „Контрола правног лица, групе или тела” (*controlling a legal person, group or entity*), означава право на именовање или разрешење већине чланова управног или надзорног органа у правном лицу, групи или телу, потом право на именовање већине чланова управног или надзорног органа у текућој или претходној финансијској години, самостални надзор на основу споразума акционара или чланова или већине акционара или чланова са правом гласа, право доминантног утицаја на основу оснивачког акта или уговора, затим контролу правног лица, групе или тела без обзира на доминантан утицај, контролу средстава по основу управљачких права, контролу на основу пословодства у току објављивања података из консолидованог завршног рачуна и контролу на основу неограничене солидарне одговорности за финансијске обавезе.

Примена Уредбе

Предметна Уредба на комунитарном нивоу комплементарна је са административним и судским поступцима који се предузимају у борби против терористичких организација у државама чланицама Европске уније и трећим државама. Уредба се примењује на територији Европске уније укључујући ваздушни простор, палубе авиона и бродова унутар јурисдикције држава чланица, на све држављане држава чланица без обзира где се налазе, на сва правна лица, групе или тела инкорпорисана или конституисана на основу права држава чланица, потом на свако

⁴ “Council Common Position of 27 December 2001 on the application of specific measures to combat terrorism (2001/931/CFSP)”, *Official Journal of the European Communities*, L 344/93, 28.12.2001.

правно лице, групу или тело које послује унутар Европске уније. Одређени интереси Европске уније у том смислу морају бити уважавани.

Избегавање примене Уредбе обезбеђено је адекватним системом информисања, као и додатним мерама укључујући и примену позитивних прописа Европске уније. Свесно или нехатно поступање које би довело до терористичких аката односно, свака информација да је нека одредба из ове Уредбе изиграна довешће до предузимања санкција. Штавише, државе чланице су обавезне да пропишу правила којим се на ефикасан, пропорционалан и одговарајући начин санкционише свака повреда Уредбе. Комисија и државе чланице имају обавезу да се узајамно информишу о мерама које предузимају на основу Уредбе. Листа лица која су починила или су покушала да почине акте тероризма може укључити лица и тела повезана са трећим државама, као и друга лица и тела која су у фокусу Заједничке спољне и безбедносне политике утврђене Заједничком позицијом о примени посебних мера у борби против тероризма (2001/931/CFSP). За примену одредби Уредбе које се односе на последњи поменути случај, важе овлашћења из члана 308 оснивачког Уговора. У претходном периоду Европска заједница спровела је резолуције Савета безбедности Уједињених нација број 1267 из 1999. године и резолуцију број 1333 из 2000. године усвајањем Уредбе 467/2001. На основу поменуте Уредбе Заједница је замрзла средстава одређених лица и група која нису покривена предметном Уредбом.⁵

Посебне рестриктивне мере

Сви фондови, друга финансијска средства и економски извори који припадају или су у поседу правних и физичких лица, група или тела се замрзавају. Ни један фонд или финансијска средства, економски извор неће бити доступни директно или индиректно тим лицима, групама или телима. Њима ће бити забрањено обављање финансијских услуга. Савет ће установити, контролисати и по потреби, изменити листу лица, група и тела на која се ова Уредба односи и то, на основу члана 1. став 4, 5. и 6. Заједничке позиције о примени посебних мера у борби против тероризма

⁵ “Council Regulation (EC) No 467/2001 of 6 March 2001 prohibiting the export of certain goods and services to Afghanistan, strengthening the flight ban and extending the freeze of funds and other financial resources in respect of the Taliban of Afghanistan, and repealing Regulation (EC) No 337/2000”, *Official Journal of the European Communities*, L 67, 9.3.2001, p. 1.

(2001/931/CFSP), тако да листа садржи физичка и правна лица која су починила или су покушала да почине акте тероризма односно, правна лица групе и тела која су учествовала или омогућила њихово извршење. Листа може да укључи и таква правна лица, групе и тела која су под контролом или делују у име једног или више наведених правних или физичких лица. Изузетак од наведених правила прописан је чланом 5. и чланом 6. Уредбе. У члану 5. прописује се изузетак у односу на средства на рачунима и на потраживања. Надлежни органи могу гарантовати посебне ауторизације којим ће се обезбедити да замрзнута средства и потраживања не послуже у сврху финансирања терористичких аката, већ ради задовољавања хуманитарних потреба физичких лица укучујући чланове њихових породица. Плаћања могу бити одобрена и за друге сврхе попут извршавања обавеза према финансијским установама, извршавања уговорних обавеза, плаћања различитих врста такси, обавезног осигурања и др. Захтев за ауторизацијом може се предати надлежном органу државе чланице на чијој се територија налазе замрзнута финансијска средства. Чланом 6. Уредбе прави се изузетак у односу на заштиту интереса Европске уније који се манифестују у интересима грађана. Тако, у одређеним околностима могуће је обезбеђење посебног одобрења надлежних органа ради ослобађања замрзнутих новчаних фондова, финансијских средстава и економских извора. Процедура предвиђа претходне консултације са другим државама чланицама, Саветом и Комисијом. Надлежни орган који прими захтев за одобрење, обавестиће надлежни орган друге државе чланице, Савет и Комисију. Уједно ће их обавестити да се одбијање врши због спречавања финансирања аката тероризма. Надлежни орган који намерава да изда одобрење преузима обавезу да одоговори на све примедбе других држава чланица, Савета и Комисије у року од 2 недеље.

Обавеза информисања

Без прејудицирања примене одговарајућих правила о извештавању, професионалној тајни и поверењу, банке и друге финансијске и осигуравајуће установе, као и друга тела и лица имају обавезу да обезбеде информације које би омогућиле примену Уредбе у односу на замрзнута средства и финансијске трансакције. Банке и друге установе имају обавезу да информишу надлежне органе према месту свога седишта и да са истима сарађују приликом спровођења поступка верификације. Обавеза информисања односи се и на Комисију. Информације се могу користити

искључиво за сврху због које су послате или примљене. Било која информација непосредно примљена од стране Комисије биће доступна надлежним органима држава чланица. Комисија је овлашћена да предузме активности на основу обавештења која добије од држава чланица. Државе чланице, Савет и Комисија, информисаће се међусобно о свим предузетим мерама, као и о повредама Уредбе, због којих је могуће покретање правосудних поступака.

IV) ДАТУМ СТУПАЊА НА СНАГУ

Уредба ступа на снагу даном објављивања у Службеног листу. У року од једне године од датума ступања на снагу, Комисија има обавезу да објави извештај о примени Уредбе. У том смислу, Комисија је овлашћена да даје и конкретне предлоге. Уредба директно и у целости обавезује све државе чланице.

V) ИЗВОРИ

- “Council Regulation (EC) No 2580/2001 of 27 December 2001 on specific restrictive measures directed against certain persons and entities with a view to combating terrorism”, *Official Journal of the European Communities*, L 344, 28.12.2001, pp. 70-75.
- “Regulation (EC) No 881/2002 of 27 May 2002 imposing certain specific restrictive measures directed against certain persons and entities associated with Usama bin Laden, the Al-Qaida network and the Taliban, and repealing Council Regulation (EC) No 467/2001 prohibiting the export of certain goods and services to Afghanistan, strengthening the flight ban and extending the freeze of funds and other financial resources in respect of the Taliban of Afghanistan”, *Official Journal of the European Communities* L 139/9, 29.05.2005.
- “Council Regulation (EC) No 467/2001 of 6 March 2001 prohibiting the export of certain goods and services to Afghanistan, strengthening the flight ban and extending the freeze of funds and other financial resources in respect of the Taliban of Afghanistan, and repealing Regulation (EC) No 337/2000”, *Official Journal of the European Communities*, L 67, 9.3.2001, p. 1.
- “Council Common Position of 27 December 2001 on the application of specific measures to combat terrorism (2001/931/CFSP)”, *Official Journal of the European Communities*, L 344/93, 28.12.2001.

VI) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Заједничка спољна и безбедносна политика Европске уније подразумева проактиван однос и сталну међудржавну сарадњу. Будући да Србија претендује за улазак у чланство Европске уније, она мора бити способна да оствари политички дијалог са свим државама чланицама поводом спровођења Заједничке спољне и безбедносне политике. Србија другим речима, мора бити припремљена да учествује у акцијама које се односе на примену договорених санкција и рестриктивних мера према извршиоцима најтежих међународних кривичних дела попут тероризма. У том смислу, посредна примена неких од најважнијих одредби прописаних Уредбом Савета 2580/2001 од 27. децембра 2001. године, о посебним рестриктивним мерама против одређених лица и тела у борби против тероризма, може допринети усклађивању наше спољне политике са Заједничком спољном и безбедносном политиком Европске уније. Безбедност је централно питање о коме се расправља и у поступку приступања Европској унији, па Србија има обавезу да се постепено усклађује са ставовима Европске уније у примени превентивних и прохибитивних мера којима се спречава финансирање терористичких аката. Ово је нарочито важно ако се има у виду наша политика према Космету где постоји од Европске уније евидентирана активност разних терористичких група. С правом је отуда да Европска унија очекује да Србија подржи Заједничку спољну и безбедносну политику применом адекватних мера према лицима и организованим групама које се озбиљно сумњиче за тероризам.⁶

⁶ За санкционисање међународног тероризма према домаћем праву видети: „Кривични законик”, *Службени гласник Републике Србије*, бр. 85/2005.